

<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-195-204>

УДК 373.5.091.214:811.161.2

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 5–6 КЛАСІВ

Анжеліка Попович,

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна

 <http://orhid.org/0000-0002-3428-9717>

 popovich@kpnpu.edu.ua

У статті проаналізовано модельні програми з української мови для 5–6 класів закладів загальної середньої освіти. Звернено увагу на розширення мети й перформатування завдань вивчення української мови. Потрактовано зміни в послідовності опанування розділів сучасної української літературної мови й у системі повторення вивченого. Розкрито особливості трансформування мовленнєвої змістової лінії та репрезентування соціокультурної змістової лінії крізь призму ключових компетентностей тощо.

Ключові слова: програмне забезпечення шкільного курсу української мови; модельні навчальні програми; Нова українська школа; мовно-літературна освітня галузь; навчання української мови; компетентність.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Освітній простір України поступово набуває нових ознак: здобувачі загальної середньої освіти не лише опановують знання, а й навчаються мислити критично, висловлювати й обґрунтовувати свою позицію, ухвалювати рішення, співпрацювати, проявляти креативність та ініціативність тощо. У школярів формуються компетентності, необхідні для самореалізації в сучасному суспільстві. Вагомими стають такі принципи Нової української школи, як принципи педагогічного партнерства, дитиноцентризму, національної самоідентифікації, академічної доброчесності та ін. Змінюються підходи вчителів до організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, вивіщуються сучасні методи й прийоми навчання та інноваційні освітні технології.

Зміни торкаються мовно-літературної освітньої галузі — розширюється мета навчання української мови і літератури, важливими для вивчення стають не лише художні тексти, а й медійні та інформаційні, наголошується на «збагаченні емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень» (Державний стандарт, 2020, с. 7).

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Проблеми перебудови навчання української мови в закладах загальної середньої освіти розглянуто в працях Н. Голуб, О. Горошкіної, М. Греб, С. Карамана, О. Караман, І. Кучеренко, О. Кучерук, Л. Мамчур, В. Новосолової, С. Омельчука, М. Пентилюк, Л. Попової, В. Сидоренко та ін. Завваги щодо сучасного програмного забезпечення шкільного курсу української мови висловили Н. Бондаренко, Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Косянчук, Ю. Романчук.

На думку Н. Голуб, «програми мають бути кардинально відмінними від чинних, адже неможливо впроваджувати нові підходи, якщо програми укладено за принципом енциклопедизму» (Голуб, 2020). Дослідниця пропонує звернути увагу в оновлених програмах на комунікативні аспекти, зокрема вивчення мовленнєвих жанрів, роботу з текстами й інформацією різних видів, життєві компетентності / потреби, прищеплення мовної стійкості, мовного чуття, культуру спілкування, мовну й мовленнєву культуру, принцип функційності.

О. Горошкіна зауважує, що «Модельна програма орієнтує вчителя на досягнення очікуваних освітніх результатів, обирає ж найбільш оптимальні шляхи їх досягнення педагог, який може максимально врахувати типологічні характеристики учнів певної вікової групи, особливості класу, матеріальну базу школи тощо» (Горошкіна, 2021). Водночас лінгводидакт переконує, що в 5–6 класах закладів загальної середньої освіти на уроках української мови варто вивчати мовні одиниці різних рівнів «крізь призму їх функцій у різних умовах спілкування, а також формування вмій і навичок комунікативно виправдано використовувати мовні засоби в мовленні» (Там само). Мета нових програм для 5–6 класів, запевнює Н. Голуб, — закласти основи свідомої / усвідомленої самоідентифікації за допомогою мовних засобів, ціннісне ставлення до державної мови (Голуб, 2021).

У 2021–2022 н. р. розпочинається пілотування реформи «Нова українська школа» на рівні базової середньої освіти. Відтак на основі Державного стандарту базової середньої освіти (Державний стандарт, 2020) та відповідно до «Методичних рекомендацій до розроблення модельних навчальних програм» (Методичні рекомендації, 2021) розроблено програми з української мови для першого адаптаційного циклу (5–6 класи) базової середньої освіти.

Формулювання цілей статті. Мета нашої наукової розвідки — проаналізувати модельні програми з української мови для 5–6 класів закладів загальної середньої освіти, виявити й схарактеризувати їхні інноваційні ознаки.

Виклад основного матеріалу. Над модельними програмами з української мови (для шкіл з українською мовою навчання) працювали два авторські колек-

тиви: Н. Голуб, О. Горошкіна (далі — Програма-1) та О. Заболотний, В. Заболотний, В. Лавринчук, К. Плівачук, Т. Попова (далі — Програма-2). Обидві програми рекомендовані Міністерством освіти і науки України (Про надання грифа, 2021) і масово впроваджуватимуться в освітній процес закладів загальної середньої освіти поетапно з 2022–2023 н. р. Модельні навчальні програми мають низку спільних і прикметних ознак (табл. 1).

Зазначені програми побудовані на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого та діяльнісного підходів до навчання української мови. У пояснювальній записці Програми-2 зауважено про врахування аксіологічного й інтегративного підходів (О. Заболотний, В. Заболотний, Лавринчук, Плівачук, & Попова, 2021). Крім традиційних принципів доступності, систематичності, послідовності в Програмі-1 використано сучасні принципи світоглядності, інструментальності, соціалізації, культуровідповідності (Голуб, Горошкіна, 2021). До того ж програми враховують принцип наступності й передбачають вимоги до обов'язкових результатів навчання, що співвідносяться з Державним стандартом базової середньої освіти.

У модельних програмах поєднується традиційне формулювання мети навчання української мови — формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості — та водночас акцентується на пізнанні «мови як цілісної системи, що забезпечує розвиток людини (мислення, пізнання світу, комунікацію, самовираження й самовдосконалення, емоційний світ тощо) і функціонування суспільства» (Голуб, Горошкіна, 2021).

Таблиця 1

Спільні й прикметні ознаки модельних навчальних програм з української мови для 5–6 класів

Назва програми Критерій	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 класи» (автори — Н. Голуб, О. Горошкіна)	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 класи» (автори — О. Заболотний, В. Заболотний та ін.)
Мета вивчення української мови	Розвиток особистості здобувача засобами предмета, зокрема пізнання мови як цілісної системи, що забезпечує розвиток людини (мислення, пізнання світу, комунікацію, самовираження й самовдосконалення, емоційний світ тощо) і функціонування суспільства; формування компетентного мовця, носія духовності, культури й традицій українського народу.	Формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

<p>Завдання вивчення української мови</p>	<p>«Виховання ціннісного ставлення до української мови як державної; розкриття потенційних можливостей мови для життя й діяльності людини, суспільства; виховання потреби пізнавати мовне розмаїття й активно користуватися ним, удосконалювати культуру усного й писемного мовлення; формування мовного чуття, усвідомлення естетичної й культурної цінності мови; засвоєння знань, формування вмінь і навичок, необхідних для ефективної комунікації».</p>	<p>«навчити вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами української мови; виховати свідоме прагнення до вивчення української мови; сформувати духовний світ учнів, цілісні світоглядні уявлення, загальнолюдські ціннісні орієнтири; розвинути мислення, пам'ять, творчі здібності, естетичні почуття, самоповагу та впевненість у собі. Знання мають стати інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, успішного професійного становлення та облаштування свого життя».</p>
<p>Змістовий компонент</p>	<p>Надання знанням функційності, а процесу їх засвоєння — умовованості, установлення «зв'язків між результатом (продуктом) учіння і тим, заради чого учіння має сенс».</p>	<p>Зміщення акцентів із накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок на вироблення та розвиток умінь діяти, застосовувати досвід у конкретних умовах.</p>
<p>Ключові компоненти</p>	<p>Очікувані результати, зміст навчального предмета, види навчальної діяльності.</p>	
<p>Змістові лінії навчання</p>	<p>Мовна, мовленнєва, соціокультурна змістові лінії.</p>	
<p>Соціокультурна змістова лінія</p>	<p>Соціокультурна змістова лінія визначена кризь призму ключових компетентностей.</p>	<p>Ціннісні орієнтири подано на початку кожного розділу / теми.</p>
<p>Академічна свобода вчителя</p>	<p>Декларування принципів академічної свободи вчителя щодо вибору видів навчальної діяльності, тематики творчих робіт і дидактичного матеріалу, урізноманітнення й структурування навчальної діяльності, формування компетентностей та ін.</p>	
<p>Пріоритети викладання</p>	<p>Вихід за межі академічності курсу, зміна ставлення до мови як суспільного явища і шкільного предмета, виховання нового покоління компетентних носіїв мови зі сформованим мовним чуттям, мовними смаками і мовною стійкістю.</p>	<p>Плекання української ідентичності, багатовекторні впливи на свідомість і підсвідомість особистості, її емоційно-почуттєву сферу, художньо-образне мислення і творчі здібності, естетичне самовираження, активна участь у різних формах життя суспільства, можливість самоствердження.</p>

Повторення засвоєного матеріалу	Переважає супровідне повторення вивченого.	Переважає спеціальне повторення вивченого.
Послідовність вивчення розділів сучасної української літературної мови	Системне вивчення в 5 класі розділів «Лексикологія» та «Фразеологія». Комплексне опанування розділів «Будова слова» і «Словотвір» у 6 класі.	Традиційне вивчення розділів.
Розвиток зв'язного мовлення	Чітке вирізнення таких складників мовленнєвої лінії, як «Інформація», «Текст», «Жанри мовлення», «Спілкування».	Традиційне подання мовленнєвої змістової лінії. Виокремлено види діяльності, які мають здійснюватися на традиційних уроках розвитку мовлення (переказ, опис, складання діалогів, читання тексту мовчки, аудіювання та ін.).
Кількість годин	Кількість годин на тиждень у діапазоні 3–4 год.	4 год. у тиждень.

Під час навчання української мови «знання мають стати інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, успішного професійного становлення та облаштування свого життя» (О. Заболотний, В. Заболотний, Лавринчук, Плівачук, & Попова, 2021, с. 2). Погоджуємося із авторами модельних програм, що формування мовної особистості здобувача загальної середньої освіти можливе лише за умов оволодіння розділами сучасної української літературної мови та мовними нормами. «Здобувачі освіти мають засвоювати мовні явища й категорії не як щось абстрактне, обов'язкове для запам'ятання, а як інструментарій мовленнєвого вчинку», — цілком слушно переконують О. Горшкіна і В. Новосьолова (Горшкіна, Новосьолова, 2021).

У модельних програмах формулювання завдань вивчення української мови фокусується навколо виховання у школярів ціннісного ставлення до української мови й потреби свідомо пізнавати її, умінь активно послуговуватися розмаїтими засобами української мови, удосконалювати культуру мовлення, мовне чуття тощо.

Відбулися зміни в послідовності вивчення розділів сучасної української літературної мови. На нашу думку, у Програмі-1 цілком виправданим є системне вивчення лексикології та фразеології в 5 класі. Тривалий час у програмах з української мови для закладів загальної середньої освіти розділ «Лексикологія» частково вивчали в 5 класі, а в 6 класі — завершували вивчення окремих тем із лексики й фразеології (Шелехова, Пентиліук, Новосьолова, Гнаткович, Коржова, & Таранік-

Ткачук, 2017). Укладачі Програми-1 пропонують у 6 класі послідовне й системне вивчення граматики української мови, складниками якої є розділи «Будова слова», «Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис» (Голуб, Горошкіна, 2021). За програмою 2017 р. будову слова вивчали в 5 класі, словотвір — у 6, між ними опановували фонетику, графіку, орфоепію, відомості з синтаксису й пунктуації, лексикологію, фразеологію. Зауважимо, що терміном «граматика» «позначають будову мови, тобто систему морфологічних одиниць, категорій і форм, синтаксичних одиниць і категорій, словотвірних одиниць і способів словотворення...» (Мойсієнко, Арібжанова, & Коломийцева та ін., 2010, с. 9). До того ж в окремих підручниках будову слова (морфеміку) й словотвір традиційно розглядають як складники морфології. Отже, у Програмі-1 усунуто окремі порушення принципу систематичності як цілісності системи знань про мову, «компоненти якої щільно пов'язані між собою і певним чином взаємодіють» (Олійник, Іваненко, Рожило, & Скорик, 1989, с. 46).

На уроках української мови в закладах загальної середньої освіти важливим є повторення вивченого матеріалу. Традиційно у попередніх програмах з української мови для закладів загальної середньої освіти на повторення виокремлювали години в кожному класі після вступного уроку із вивчення загальних питань української мови. Прихильниками цього залишилися укладачі Програми-2. Натомість у Програмі-1 дещо змінено концепцію повторення засвоєного учнями в 14 класах й реалізацію принципу наступності. На початку 5–6 класів немає загального спеціального повторення, воно є супровідним до певних тем. Наприклад, з теми «Іменник»: повторення вивчених раніше відомостей про іменник. Супровідне повторення уможливить актуалізацію знань здобувачів із теми, що вивчається, а вчитель матиме змогу розмежувати методи й прийоми для актуалізації опорних знань і для вивчення нового матеріалу, адаптувати до цього структуру уроку тощо. Отже, поступово здійснюється перехід від спеціального повторення навчального матеріалу на початку кожного класу до супровідного повторення під час вивчення різних тем шкільної програми. Таке систематичне супровідне повторення стане невід'ємним складником процесу вивчення української мови.

Сьогодні стає очевидним, що в XXI столітті варто змінювати традиційні види робіт із розвитку зв'язного мовлення учнів. За свідченнями учителів української мови і літератури, школярі очікують нових цікавих видів робіт. Відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти щодо формування в здобувачів освіти ключових компетентностей «вільне володіння державною мовою» та «здатність спілкуватися рідною мовою» у модельних програмах трансформується мовленнєва змістова лінія. На уроках української мови істотним має стати вивчення особливостей інформаційних, художніх і медійних текстів, набуття вмінь опрацьовувати інформацію з друкованих та цифрових джерел, критично її осмислювати й використовувати для комунікування, виявляти приховану і очевидну інформацію, обирати мовленнєві стратегії, розрізняти факти й судження,

виявляти спроби маніпулювання даними тощо. У Програмі-1 мовленнєва змістова лінія зреалізовується за такими темами, як «Інформація», «Текст», «Жанри мовлення», «Спілкування». З-поміж цікавих прийомів роботи — передавання / відтворення почутої інформації графічно (карти, схеми, плани, моделі тощо), її візуалізування, структурування інформації, передавання прихованого змісту повідомлення простими фразами, написання висновків на основі почутої інформації, зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями тощо. Робота з текстом передбачає його редагування, удосконалення, перетворення, визначення у ньому проблем, розпізнавання виражальних засобів та ін. Вартісним є те, що на уроках української мови звертатиметься увага на формування здатності школярів усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, керувати власними емоційними станами. Тому рекомендовано наводити приклади (з художніх текстів або життєвого досвіду) стосовно вміння/невміння персонажів керувати емоціями, пояснювати їхній емоційний стан.

На противагу традиційним різновидам робіт із розвитку зв'язного мовлення (діалоги, усний вибіркоковий переказ художнього тексту, опис природи, докладний усний переказ, твір-опис тварини, твір-розповідь на основі власного досвіду в художньому стилі), Н. Голуб і О. Горюшкіна пропонують на уроках української мови в 5 класі такі, як-от: оформлення тексту прохання, формулювання різних видів пропозицій і відмови на пропозицію, складання й аналіз текстів вибачення, подяка та ін., аналіз конкретної ситуації спілкування в тексті тощо. У Програмі-2 цікавим для учнів буде підготовка аудіо- чи відеорекомендацій (постер, слайди, відеоролик) для соціальних мереж про поширені лексичні помилки, виконання проекту (наприклад, складання рекламного тексту для спонукання правильно добирати слова, урізноманітнення свого мовлення) тощо.

У Програмі-1 соціокультурну змістову лінію подано крізь призму ключових компетентностей. Це полегшує вчителям української мови і літератури пошук способів реалізації ключових компетентностей. Наприклад, запропонований зміст інформаційно-комунікаційної компетентності: сучасні інформаційні ресурси, пошукові програми, елементи інформаційної грамотності, цифрові технології як засіб комунікації, мережеві спільноти. З-поміж видів пізнавальної діяльності — пошук та опрацювання інформації відповідно до поставленого завдання, добір інформації на визначену тему, збереження інформації, використання інформаційних джерел у процесі виконання домашнього завдання, підготовки проекту тощо.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок. Отож модельні програми дещо змінюють традиційне вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти. Це стосується:

- розширення мети й завдань вивчення української мови;
- чіткого вирізнення очікуваних результатів, змісту навчального предмета й видів навчальної діяльності (організаційна, пізнавальна, мовленнєва, текстова);

- декларування принципів академічної свободи вчителя (кількість годин на вивчення навчального матеріалу, вибір тем соціокультурної лінії, вибір видів навчальної діяльності, тематики творчих робіт і дидактичного матеріалу тощо);
- урівноваження інформаційної та розвивальної функції під час навчання української мови;
- послідовності й поєднання вивчення розділів сучасної української літературної мови, їх комплексності й системності;
- поглядів на систему повторення вивченого в 1–4 класах та переорієнтування зі спеціального повторення на супровідне;
- вирізнення в мовленнєвій змістовій лінії окремих тем «Інформація», «Текст», «Жанри мовлення», «Спілкування»;
- використання на уроках не лише текстів художнього стилю, а й медійних текстів;
- репрезентування соціокультурної змістової лінії крізь призму ключових компетентностей та ін.

Перспективу подальших розвідок убачаємо в докладному потлумаченні особливостей реалізації мовленнєвої змістової лінії на уроках української мови в Новій українській школі.

Використані джерела

Державний стандарт базової середньої освіти № 898 (2020, 30 вересня).

Голуб, Н. Б. (2020). До проблеми розроблення освітніх програм з української мови. В *Теорія і практика моделювання інноваційного розвитку профільного закладу загальної середньої освіти технічної спрямованості для академічно здібних учнів*. Педагогічна думка. 50–51. <https://cutt.ly/FEpCwWU>

Горошкіна, О. М. (2021). Принципи побудови модельної програми з української мови для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти. *Електронний збірник наукових праць ЗОІППО*, 4 (46), 36–41. <https://cutt.ly/IEpJCZd>

Голуб, Н. (2021). Особенности модельной учебной программы по украинскому языку для 5–6 классов. *Материалы Международной научно-практической онлайн-конференции «Современные тренды в науке и образовании»* с. 53–5). Қыздар университеті баспасы. <https://cutt.ly/WWfсHdp>

Методичні рекомендації до розроблення модельних навчальних програм № 4.5/637–21 (2021, 24 березня).

Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти № 795 (2021, 12 липня).

Заболотний, О. В., Заболотний, В. В., Лавринчук, В. П., Плівачук, К. В., & Попова, Т. Д. (2021). *Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти*. <https://cutt.ly/AQ7kEEG>

- Голуб, Н. Б., Горошкіна, О. М. (2021). *Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти*. <https://cutt.ly/eQ7kmxv>
- Горошкіна, О. М., Новосьолова, В. І. (2021). *Методичні рекомендації щодо вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році*. <https://cutt.ly/gQ7blx6>
- Шелехова, Г. Т., Пентиліук, М. І., Новосьолова, В. І., Гнаткович, Т. Д., Коржова, Н. Б., & Таранік-Ткачук, К. В. (2017). *Українська мова. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів*. <https://cutt.ly/REdzKct>
- Мойсієнко, А. К., Арібжанова, І. М., & Коломийцева, В. В та ін. (2010). *Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. Знання*.
- Олійник, І. С., Іваненко, В. К., Рожило, Л. П., & Скорик, О. С. (1989). *Методика викладання української мови в середній школі*.

References

- Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity № 898 (2020, 30 veresnia) (in Ukrainian).
- Holub, N. B. (2020). Do problemy rozroblennia osvitnikh prohran z ukraïnskoi movy. V Teoriia i praktyka modeliuvannia innovatsiïnoho rozvytku profilnoho zakladu zahalnoi serednoi osvity tekhnichnoi spriamovanosti dlia akademichno zdbnykh uchniv. Pedahohichna dumka. 50–51. <https://cutt.ly/FEpCwWU> (in Ukrainian).
- Horoshkina, O. M. (2021). Pryntsypy pobudovy modelnoi prohramy z ukraïnskoi movy dlia 5–9 klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity. Elektronnyi zbirnyk naukovykh prats ZOIPPO, 4 (46), 36–41. <https://cutt.ly/IEpJCZd> (in Russian).
- Holub, N. (2021). Osobennosti modelnoi uchebnoi prohranny po ukraïnskomy yazyku dlia 5–6 klassov. Materyaly Mezhdunarodnoi nauchno-praktycheskoi onlain-konferentsyy «Sovremennyye trendy v nauke y obrazovanyy» s. 53–5). Қыздар unyversyteti baspasы. <https://cutt.ly/WWfcHdp> (in Ukrainian).
- Metodychni rekomendatsii do rozroblennia modelnykh navchalnykh prohran № 4.5/637–21 (2021, 24 bereznia) (in Ukrainian).
- Pro nadannia hryfa «Rekomendovano Ministerstvom osvity i nauky Ukrainy» modelnym navchalnym prohranam dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity № 795 (2021, 12 lypnia). (in Ukrainian).
- Zabolotnyi, O. V., Zabolotnyi, V. V., Lavrynychuk, V. P., Plivachuk, K. V., & Popova, T. D. (2021). Modelna navchalna prohrana «Ukrainska mova. 5–6 klasy» dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity. <https://cutt.ly/AQ7kEEG> (in Ukrainian).
- Holub, N. B., Horoshkina, O. M. (2021). Modelna navchalna prohrana «Ukrainska mova. 5–6 klasy» dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity. <https://cutt.ly/eQ7kmxv> (in Ukrainian).
- Horoshkina, O. M., Novosolova, V. I. (2021). Metodychni rekomendatsii shchodo vyvchennia ukraïnskoi movy v zakladakh zahalnoi serednoi osvity u 2021/2022 navchalnomu rotsi. <https://cutt.ly/gQ7blx6> (in Ukrainian).

- Shelekhova, H. T., Pentyliuk, M. I., Novosolova, V. I., Hnatkovich, T. D., Korzhova, N. B., & Taranik-Tkachuk, K. V. (2017). *Ukrainska mova. 5–9 klasy. Prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv*. <https://cutt.ly/REdzKct> (in Ukrainian).
- Moisiienko, A. K., Aribzhanova, I. M., & Kolomyitseva, V. V ta in. (2010). *Suchasna ukrainska literaturna mova: Morfolohiia. Syntaksys. Znannia* (in Ukrainian).
- Oliinyk, I. S., Ivanenko, V. K., Rozhylo, L. P., & Skoryk, O. S. (1989). *Metodyka vykladannia ukrainskoi movy v serednii shkoli* (in Ukrainian).

Anzhelika Popovych, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Ukrainian Language Department of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University, Kamianets-Podilskyi, Ukraine.

UKRAINIAN LANGUAGE MODEL CURRICULA FEATURES FOR GRADES 5–6

The article analyzes Ukrainian language model curricula for grades 5–6 of general secondary education (authors — N. Holub, O. Horoshkina and O. Zabolotnyi, V. Zabolotnyi, V. Lavrynychuk, K. Plivachuk, T. Popova) and identifies their innovative features.

Attention is paid to expanding the purpose and reformatting the tasks of learning Ukrainian language in general secondary education, highlighting the expected outcomes, the subject content and educational activities types (organizational, cognitive, speech, text). The model curricula declare the principle of teachers' socio-cultural topics choice, educational activities choice, topics of creative work and didactic material, etc.).

Changes in the sequence of studying sections of modern Ukrainian language are interpreted, in particular, emphasis is placed on a fully justified systematic studying lexicology and phraseology in 5th grade, consistent and comprehensive mastery of Ukrainian grammar, which includes sections «Word structure», «Word-formation», «Morphology», «Syntax».

The views change according to the repetition system of learning material in grades 1–4 and the transition from the special repetition of educational material at the beginning of each grade to the accompanying repetition during the studying various topics from the curricula is substantiated.

The speech content line was transformed: the topics «Information», «Text», «Genres of speech», «Communication» were highlighted, attention was paid to the use of not only artistic texts but also media ones in Ukrainian language lessons; new creative works types and modern working methods with information are offered. Socio-cultural content line representation in model curricula is carried out through the prism of key competencies, etc.

Keywords: Ukrainian language school course software; model curricula; New Ukrainian school; language and literature education; Ukrainian language teaching; competence.